

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta právnická
katedra občanského práva
Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
oponent

POSUDEK

diplomové práce Jana Zelenky
„Omezení svéprávnosti zletilých osob“

Téma, které autor zvolil ke zpracování v rámci své diplomové práce, patří nepochybně k mimořádně významným, je však současně nesnadné je řádně zpracovat. Jde o téma samozřejmě především praktické, vykazuje však i nezanedbatelné aspekty teoretické. To platí obecně a platí to obzvláště po rekodifikaci, která se jej velmi výrazně dotkla a nastolila tak řadu otázek *de lege ferenda*. Z toho všeho vyplývá, že přijetí problematiky omezení svéprávnosti zletilých osob jako předmětu pouhé diplomové práce hrozí nemalým rizikem. V případě posuzované práce se na jedné straně existence toho rizika potvrdila, na druhé straně jeho dopad mohl být nepochybně o poznání horší. Na práci lze tedy nalézt jak to dobré, tak i to, co se ne právě zdařilo.

Do rámce pozitiv patří především celkové rozvržení zpracovávané materie. Práce začíná v meritu vymezením pojmu svéprávnosti a vysvětlením jejího nabytí v plném rozsahu. Následuje popis podmínek, za nichž lze svéprávnost omezit. V nejrozsáhlejší kapitole se traktují jednak doba a jednak rozsah omezení svéprávnosti. V předposlední kapitole se správně nezapomíná na deskripci prostředků mírnějších než omezení svéprávnosti a na jejich použití. Konečně závěrem autor řeší otázku jmenování opatrovníka osobě omezené ve svéprávnosti.

Řádnou systematikou na obecné úrovni ovšem klady práce nekončí. Pochvalu zaslouží předně v zásadě úplné postižení látky, která je předmětem práce, byť s jednou, a to velice důležitou výjimkou, jíž představuje opomenutí obsahu § 65 občanského zákoníku; bez této úpravy, jakkoli vysoce problematické, totiž *de lege lata* důsledky omezení svéprávnosti dost dobře pochopit nelze. Dále je zřejmé, že v rozsahu zpracování dané látky autor intelektuálně zvládl vše, co se jí týká, a to jak co do pochopení, tak co do zpracování. S tím souvisí i formální klady práce, které spočívají ve standardní úrovni nakládání s prameny, v nichž

zaslouží pochvalu zejména rozsah judikatury (a poněkud méně rozsah právní nauky). Obdobné hodnocení pak náleží i citační technice, byť zdaleka ne vždy je u citovaných kolektivních prací zřejmé autorství citované pasáže a nalezne se i případ sdělování cizích názorů s odkazem na pramen v textu a nikoli pod čarou.

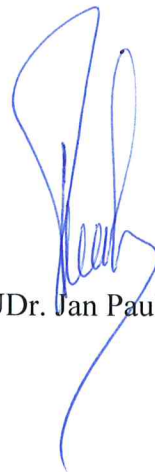
Je-li úkolem oponenta především kritizovat a nikoli jen chválit, mám připomínky jak na obecné úrovni, tak na úrovni jednotlivostí.

Obecně práce trpí nešvarem běžným dnes ve většině odborné literatury, který spočívá v tom, že se řeší téměř veskrze otázky toliko interpretační a zapomíná se na posuzování zákona *de lege ferenda*. To je přitom obzvlášť hodné politování v rámci takových témat, jakým je právě omezení svéprávnosti. Z věcného hlediska kromě toho autor spíše jen výjimečně vyjadřuje své vlastní názory, přebíráje většinou jen názory jiných. Z formálního hlediska mi pak méně vadí to, že seznam literatury není řazen abecedně, než to, jak nebývale nízkou úroveň má práce po gramatické stránce (zejména pokud jde o shodu podmětů s přísudkem).

Z jednotlivostí stojí za zmínku více připomínek a otázek. Předně, svéprávnost v zákoně nahradila způsobilost k právním úkonům (str. 1) zřejmě jen u fyzických, nikoli však u právnických osob (jakkoli zde jde o jiný a ovšem velmi závažný problém nového občanského zákoníku). Požadavek dosažení věku patnácti let a ukončení školní docházky (na str. 3) představuje kazuistické vymezení případu, které navíc možná nemusí platit vždy. Při zákonném vymezení podmínek omezení svéprávnosti si vždy (i při čtení str. 8) kladu otázku, zda podmínka závažné újmy již není inkludována v tom, že k omezení lze přistoupit jen v zájmu člověka. Neméně problematická se ukazuje též zákonná konstrukce běžných záležitostí každodenního života a likvidace možností člověka svéprávnosti zcela zbavit (str. 11 a str. 34), půjde-li o člověka např. s mimořádně nízkým IQ, navíc nebezpečného svému okolí a v důsledku toho podléhajícímu zvláštnímu režimu v uzavřeném zařízení. I mimo rámec tohoto problému se jako ne zcela patřičná zdá kritika Šímy a Hromady na základě argumentace, že za účinnosti předchozího občanského zákoníku některé soudy nerozhodovaly tak, jak měly. V návaznosti na shora zmíněnou absenci analýzy § 65 občanského zákoníku se klade otázka, jak je to s platností dědické smlouvy uzavřené zůstavitelem omezeným ve svéprávnosti (str. 23). Stejně tak si čtenář práce může klást otázku, jak to tedy je s omezením v oblasti volebního práva (str. 23 – 28). Konečně problematická je též automatická akceptace doby, na niž lze omezit svéprávnost (str. 37 – 38); proč to jsou právě tři roky, resp. pět let, a ne třeba šest či deset let, popřípadě ne např. i doba neurčitá (u tzv. „beznadějných“ případů)?

Jak již jsem naznačil, přes všechny právě uvedené kritické připomínky nehodnotím předloženou práci zcela negativně. Její obsah potvrzuje, že si autor v souvislosti s jejím sepsáním osvojil potřebné poznatky o zkoumané látce a prokázal schopnost tyto poznatky utřídit, jakož i je (se shora uvedenými výhradami) adekvátně prezentovat. Předloženou práci tedy hodnotím jako práci, která splňuje požadavky kladené na diplomové práce, a doporučuji proto, aby byla připuštěna k obhajobě.

V Praze dne 9. května 2018

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long tail stroke extending downwards.

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.